

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

-

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

Ulvilan kaupunki katsoo, että esityksen tavoitteet ja päämäärät ovat sinänsä kannatettavia. Seudun etuna on alueellisen kilpailun ja alueella toimivien pien- ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten parantaminen sekä näiden yritysten osallistuminen julkisten hankintojen toteuttamiseen. Hankintalainsäädäntöön tehtävät muutokset nyt esitettyssä muodossa eivät kuitenkaan tule johtamaan tavoiteltuihin päämääriin.

E erityisen ongelmallinen on sidosyksikköhankintoja koskeva kirjaus 10 prosentin omistususuudesta. Tavoitteena on ilmeisesti ollut saattaa iso osa nykyisellään sidosyksikköhankintoina tehtävistä hankinnoista kilpailutettavaksi markkinoilta. Tämä ei kuitenkaan läheskään aina tulisi olemaan todennäköisin ratkaisu heikkojen markkinoiden ja osaavan työvoiman saatavuuden vuoksi. Nykyiset sidosyksiköt on saatu luotua esimerkiksi talous- ja palkkahallinnon osalta nykyisen kaltaisiksi kuntien luovuttaessa osaamisen ulkoistusten kautta yrityksiin. Voimakkaammaksi suuntaukseksi voikin tulla muun muassa tukipalveluiden osalta palauttaa toimintoja kuntien omaan tuotantoon. Tämä tulisi olemaan myös Ulvilan kaupungin osalta realistisimpia vaihtoehtoja esimerkiksi talous- ja palkkahallinnon palveluiden osalta.

E erityisen ongelmallista esityksessä on myös, että siitä ei ole rajattu pois esimerkiksi jätehuollon järjestämistä. Sidosyksikköhankintoihin liittyvä ehdotus vaikeuttaisi olennaisesti kuntien mahdollisuuksia huolehtia yhä yksityiskohtaisemmin säännelystä tehtävästä jätehuollossa. Lisäksi ehdotus vaikeuttaisi merkittävästi seudullisen yhteistyön mahdollisuuksia, joka on kuitenkin tehokkain ja varmin tapa tuottaa lainsäädännön edellyttämät palvelut.

Toinen ongelma liittyy seudullisiin elinkeino- ja kehitysyhtiöihin. Ulvilan kaupunki hankkii elinkeinon kehittämisen, aloittavien yrittäjien neuvonnan sekä yritysten kasvu- ja sijoittautumispalvelut seudulliselta elinkeinoyhtiö Prizztech Oy:ltä. Prizztech Oy on Porin kaupungin

konserniyhtiö, jonka muita omistajia ovat lähes kaikki Satakunnan kunnat. Edellä mainittujen palveluiden hankinta muualta tai markkinoilta ei ole mahdollista. Myöskään toimivan yrityksen pilkkominen ei ole tarkoituksenmukaista. Yrityksessä oleva laaja osaaminen tulee saada järjestettyä tarkoituksenmukaisella tavalla yhden yrityksen sisällä nykyisellään. Pienen tai keskisuuren kunnan näkökulmasta myöskään toimintojen luominen kunnan omaan toimintaan ei ole tarkoituksenmukaista eikä missään nimessä tehokasta.

Sidosyksikkösääntelystä tulisi olemaan seurauksia myös varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Kuntien on tuotettava palveluita myös silloin, kun se ei ole yksityisen sektorin näkökulmasta kannattavaa. Markkinaehtoisten palveluntarjoajien saatavuus vaihtelee alueittain ja viimekädessä kunnalla on lakisääteinen velvoite järjestää palvelut myös tilanteissa, joissa markkinaehtoista palvelua ei ole saatavilla.

Lakiesitys kaventaisi myös kuntien itsehallintoa, jos se rajoittaa niiden mahdollisuutta päättää toimintojensa järjestämisestä. Hallitusohjelman tavoitteena on vähentää yksityiskohtaista normiohjausta, mutta ehdotuksessa olisi kyse poikkeuksellisen pitkälle menevästä puuttumisesta kunnan oikeuteen organisoida toimintansa. Esityksen suhdetta itsehallintoon ei ole arvioitu riittävästi. Lisäksi voi vielä todeta, että nykyinen toimintatapa sidosyksikköhankintojen osalta on EU-normistossakin hyväksytty malli.

Ulvilan kaupunki ei kannata ehdotettua hankintalain ja erityisalojen hankintalain muuttamista ehdotetulla tavalla. Se aiheuttaisi isoja uudelleenjärjestelyjä, kasvattaisi kuntien hallintoa epätarkoituksenomaisesti, hankaloittaisi seudullista yhteistyötä ja vaarantaisi muun muassa jätehuollon palveluiden tuottamisen lain velvoitteiden mukaisesti.

Sainio-Lehtimäki Kirsi
Ulvilan kaupunki

Löfbacka Mikko
Ulvilan kaupunki - Ulvilan kaupunginhallitus 3.3.2025 § 77